

редакції Закону 1885) свідчила: «Якщо хто-небудь побудує визнані за законами шкідливими для чистоти повітря чи води фабрику, мануфактуру або завод в місті, або хоча і поза містом, але вище одного за течією річки або протоки, то ці заклади знищуються на рахунок винного, і він піддається: арешту на час від семи днів до трьох місяців, або грошовому стягненню не більше 300 рублів» [2, с. 78].

Правозастосовна практика, як показує приклад розгляду конкретної такої справи в 1913-1915 рр. у Володимирській губернії, відчувала на собі сильний вплив панування в ті роки в суспільстві ідеалістичних уявлень про невичерпність природних ресурсів і патріархальних традицій врегулювання спорів про суспільні інтереси.

До останніх відносяться: виплата промисловцями грошей «на чай» місцевим громадам, припинення кримінального переслідування після ремонту або встановлення примітивних очисних споруд на фабриці, виключно висока роль адміністративних органів у вирішенні спорів.

Отже, кримінально-правовий захист відносин, пов'язаних з використанням вод, застосовувався, якщо прибуток від використання вод перевищував відповідні витрати.

Література

1. Васильева М. И. Проблемы защиты общественного интереса в экологическом праве / М. И. Васильева // Государство и право. – 1999. – № 8. – С. 49-62.

2. Хрестоматия по истории отечественного государства и права. Часть 1 [Текст]: учебное пособие / сост. И. Ю. Маньковский. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2014. – 246 с.

3. Хрестоматия по истории государства и права СССР. Дооктябрьский период [Текст]: учебное пособие / под редакцией Ю. П. Титова, О. И. Чистякова. – М., 1990. – 321 с.

УДК 343.157.3

Габлей Н. Г., к.ю.н., доцент,
Прикарпатський юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Івано-Франківськ, Україна

ПРАВО ЗАСУДЖЕНОГО НА ПЕРЕГЛЯД СУДОВОГО РІШЕННЯ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Основною метою інституту перегляду рішень за нововиявленими обставинами є захист прав учасників кримінального провадження та відновлення законності. Тому будь-які нормативні обмеження щодо реалізації положень цього інституту можна розцінювати як фактичне обмеження права на захист.

За наявності доказів, які підтверджують, що засуджений вчинив більш тяжкий злочин, ніж той, за який він був засуджений, справа може бути відновлена у зв'язку з нововиявленими обставинами тільки протягом строку давності притягнення до кримінальної відповідальності за більш тяжкий злочин. І відповідно досить позитивною нормою, яка реабілітує в деякій мірі засудженого є те, що за наявності доказів, які підтверджують невинуватість засудженого або вчинення ним менш тяжкого злочину, відновлення справи за нововиявленими обставинами строками не обмежено.

Одним із основних прав, які має засуджений при перегляді судових рішень за нововиявленими обставинами, є право подавати заяву про перегляд вироку. Ініціювання постановки питання про перегляд судових рішень набуло законодавчої регламентації, і, що не менш важливо, таке право надане сторонам самої справи.

Заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами може бути подано протягом трьох місяців після того, як засуджений, який звертається до суду, дізнався або міг дізнатися про ці обставини (ч. 1 ст. 461). Однак установлення такого обмеження настільки ускладнило реалізацію положень цього інституту, що його дія відносно значної кількості справ фактично повністю зупинилася. Судді нерідко використовують положення ч. 1 ст. 461 КПК для відмови у відкритті провадження за нововиявленими обставинами. Як наслідок, самі нововиявлені обставини залишаються без правової оцінки. Навіть поверхового ознайомлення за допомогою Єдиного державного реєстру судових рішень із півторарічною практикою застосування цього положення кодексу достатньо, щоб переконатися в абсолютній неприйнятності цієї законодавчої новели [1]. До прикладу 28.11.2012 р. від засудженого К.В.М. надійшла заява про перегляд вироку апеляційного суду від 31 березня 2003 року, посилаючись на обставини, які, на його думку, не були відомі суду на час постановлення вироку. Ухвалою судді апеляційного суду від 7 грудня 2012 року заява повернута засудженому на підставі ч. 3 ст. 461 КПК України для виконання вимог ст. 462 цього Кодексу, оскільки в заяві не вказано конкретні вимоги про прийняття, якого саме остаточного рішення, та до неї не додано належно завірені копії документів, на які посилається заявник; 28.12.2012 р. від засудженого К.В.М. надійшла повторно заява про перегляд зазначеного вироку, в якій він просить його скасувати та постановити виправдувальний вирок, оскільки на обґрунтування його винуватості суд в попередньому вирокі послався на неправдиві показання свідків, не були перевірені його доводи щодо алібі, тому, на його думку, висновки суду щодо встановлених обставин злочинів не відповідають фактичним обставинам. Ухвалою судді апеляційного суду від 29 грудня 2012 року заява залишена без розгляду та повернута заявнику на підставі ч. 3 ст. 464 КПК України з посиланням на те, що вона на порушення вимог статей

429, 461 цього Кодексу подана з пропуском трьохмісячного строку [5].

Що стосується випадків погіршення становища засудженої особи, то встановлення тримісячного строку на ініціювання перегляду за нововиявленими обставинами не суперечить Конституції. Адже становить для цих осіб додаткову процесуальну гарантію правової визначеності як невід'ємного елемента основного конституційного принципу верховенства права. Крім того, наявність такого процесуального строку не є новелою, принаймні щодо перегляду в цьому порядку виправдувального вироку, ухвали чи постанови про закриття справи. Для перегляду цих рішень ч. 1 ст. 400-6 КПК 1960 р. [4], крім основного обмеження – «протягом встановлених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності», що має за матеріальну основу відповідний інститут кримінального права, передбачала й додаткове, суто процесуальне – «не пізніше одного року з дня виявлення нових обставин» [1].

Натомість що стосується випадків покращення становища особи (невинуватості засудженого або вчинення ним менш тяжкого злочину – ч. 4 ст. 461 КПК), то встановлення такого обмеження та вказівка на юридичну подію, з настанням якої починається перебіг цього процесуального строку, навряд чи є обґрунтованими з огляду на необхідність реалізації в цьому порядку права на захист.

Отже, запровадження цієї новели насамперед суперечить положенню ч. 3 ст. 22 Конституції щодо неприпустимості законодавчого «звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод». Адже до набрання чинності КПК 2012 р. інститут перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами не передбачав для учасників процесу жодних процесуальних строків для подання відповідної заяви.

Література

1. Капшук А. Новий КПК фактично унеможливив перегляд справ за нововиявленими обставинами для певної категорії засуджених / А. Капшук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/94313-noviy_kpk_obmezhiv_pereglyad_sprav_za_novoviyavlenimi_obstav.html.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651д-17>

4. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 р. – К: Юрінком Інтер, 2008. – 198 с.

5. Узагальнення судової практики розгляду заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами згідно КПК України від 13 квітня 2012 р. судами Харківської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/criminal5/